

Események, rendezvények**Beszámoló az Erdélyi–Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) Gyulafehérváron tartott XX., jubileumi Bányászati, Kohászati és Földtani Konferenciájáról**

Április 5–8 között, az erdélyi Gyulafehérváron, csaknem 160 regisztrált résztvevővel, nagyszerű konferenciát tartottak a hazai és erdélyi földtudományokkal foglalkozó kollégáink. A Magyarhoni Földtani Társulattal is együttműködési megállapodás keretében munkálkodó EMT most ünnepelte konferenciasorozatának huszadik évfordulóját, amelynek alkalmából társulatunk is díszoklevelet kapott. Az eseményen részt vevő BAKSA Csaba ex-elnök és CSERNY Tibor ex-főtitkár vette át a megtisztelő ajándékot. Társulatunk elnöke meleg szavakkal méltatta a rendezvénysorozatot és kiemelte az erdélyi és anyaországi szakemberek együttműködésének pótolhatatlan fontosságát. A nyitó plenáris ülés résztvevői nagy tapsal fejezték ki egyetértésüket az elhangzott expozéval kapcsolatban.

A konferencia társrendezője magyar részről az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület volt, amelynek elnöke NAGY Lajos ismertette a bányászat jelenlegi helyzetét és kilátásait, reális összefoglalását adva szakmai környezetünk szűköségének. A további jó együttműködésnek mind tudományos, mind kollegiális kapcsolataink ápolása terén nincs más alternatívája.

A hosszú évek során kialakított célszerű programcsomag most is előkirándulásokkal, szakmai terepbejárással kezdődött, amelyet másnap egész napos tudományos ülésszak követett. A nagyszámú résztvevő négy autóbusszal, egy bányászati és külön egy földtani kiránduláson vehetett részt Gyulafehérvár környékén. A kulturális emlékekkel is teletűzdelt bejárásokat a földtani csoportban több földtani formáció megtekintésével, a Sebes mentén dinoszaurusz fossziliákat tartalmazó feltárás (Sebesi Formáció) tanulmányozásával színesítettük. A földtani érdekességek mellett meglátogattuk a környék Árpád-kori műemlék templomait, a feredőgyógyi víz-esést a travertínó képződményekkel és az ugyanott feltárt egykori római katonai táborhoz tartozó fürdők látványos maradványait. Mind a földtani, mind a bányászati kirándulás résztvevői lerótták kegyeletüket tiszteletadással és koszorúkkal az 1848-as, románok által elkövetett zsaltnai magyar genocídium sok száz áldozata emlékére emelt ompolygyepűi emlékoszlop előtt.

A szombati konferencianapon a plenáris előadások mellett három előadói (földtani, bányászati és kohászati) és egy poszter szekciót hallgathattuk meg a változatos tartalmú, színvonalas előadásokat. Az előadások kivonatait az EMT kiadványban adta közre, ami a honlapjukon is megtekinthető (www.emt.ro).

A 13 földtani előadás közül a geokémia-közettan blokkban elhangzó KIS Annamária, WEISZBURG Tamás, DUNKL István, KOLLER, Friedrich, BUDA György által jegyzett „Variszkuszi granitoidok (Magyarország, Ausztria) fejlődéstörténete cirkonvizsgálatok tükrében” című dolgozat kitűnő prezentációjával KIS Annamária elnyerte a kategória legjobb előadójának járó kitüntető oklevelet.

A kiránduláson, a plenáris és szekcióüléseken, valamint az ünnepi fogadáson készült fényképek megtekinthetők az alábbi linken: https://photos.google.com/share/AF1QipOhBkqe_BdTx3kiM9oMdBERiyx_CAuY8AD7pT-vKsjKAY-APDDHriXVr

WbmG23NAw?key=c25zR2xmRTlxY2syV1dNcy1aMk0tcnNQRTFfQ0p3

A konferencia mellett alkalom nyílt Gyulafehérvár várnegyedének a meglátogatására, ahol az egykori erdélyi főváros műemlékeit is megtekinthettük. Az érseki (püspöki) székhely gyönyörű román stílusú Szent Mihály temploma őrzi többek között a Hunyadiak, BETHLEN Gábor fejedelem és BOCSKAI István földi maradványait. A szarkofágokat és emléktáblákat borító magyar nemzeti színeket hordozó koszorúk igazolják, hogy a nemzet még nem felejtkezett el egykori nagyjairól.

A többnapos rendezvény szokás szerint díszvacsorával és baráti beszélgetésekkel zárult, megalapozva a következő, hasonló rendezvények sikerét. Köszönet illeti a konferenciasorozat korábbi és jelenlegi szervezőit (WANEK Ferenc, MÁRTON István, KOVÁCS Alpár és SILYE Loránd) szakmailag megalapozott és számos más jellegű kulturális élményt is nyújtó program kidolgozásáért és szinte hibátlan lebonyolításáért. A bányászati szekciók és kirándulás megszervezésében GAGYI PÁLFFY András ügyvezető (OMBKE) és KOVÁCS József (Petrozsényi Egyetem) jeleskedett. 2019-ben a XXI. Konferenciát Nagybányán rendezik meg, lehetőséget adva a korábbi híres ércbányászattal és rendkívüli szépségű ásvány-előfordulásokkal kapcsolatos ismeretek tudományos igényű feldolgozásának és megismertetésének.

BAKSA Csaba

Beszámoló az Általános Földtani Szakosztály és Budapesti Területi Szervezet 2018. április 12–13-án megtartott előadóüléssel és bakonyi terepbejárással bővített tisztújító taggyűléséről

A rendezvényt az MFT Általános Földtani Szakosztálya és Budapesti Területi Szervezete elnöksége, valamint az MTA Szedimentológiai Albizottsága és az ELTE Dinoszaurusz Kutatócsoportja (BOTFALVAI Gábor és ÓSI Attila) rendezte Bakonyjárdon.

Célunk, hogy megismerkedjünk a világhírű iharkúti dinoszaurusz-lelőhely és környékének földtanával, a bakonyi késő-kréta medencefejlődéssel és szerkezetföldtannal, valamint az ősmaradvány-lelőhely üledékes képződményeivel és azok szedimentológiájával.

Az első nap délutánján a résztvevők megismerkedhettek a mezozoikum gerinces kutatásokkal a Bakonyban (ÓSI Attila), valamint az iharkúti lelőhely földtani felépítésével és a csontfelhalmozódási folyamatokkal (BOTFALVAI Gábor). Ezen kívül áttekintést kaphattunk a Dunántúli-középhegységi-egység mezozoos deformációiról (FODOR László, HÉJA Gábor, KÖVÉR Szilvia) és a bakonyi senon üledékciklus képződményeinek üledékképződési jellegeiről (HAAS János).

Az előadásokat a tisztújító taggyűlése követte, ahol a leköszönő elnökség nevében KERCSMÁR Zsolt (elnök) beszámolt az elmúlt 3 év munkájáról. A tisztújítást SELMECZI Ildikó (Jelölő Bizottsági elnök), FUTÓ János valamint LANTOS Zoltán (Jelölő Bizottsági tag) vezette le, amelynek eredményeképpen új elnökség kapott megbízatást az elkövetkező 3 évre (elnök: MAROS Gyula, titkár: BOTFALVAI Gábor, tagok: SEBE Krisztina, SZTANÓ Orsolya, FODOR László).

A tisztújítást és az előadói napot a vendéglátónk jóvoltából biztosított közös vacsora koronázta meg, amelyet jó hangulatú, éjszakába nyúló beszélgetés zárt.

Másnap először a tengeri késő-kréta képződményeket tekintettük meg HAAS János vezetésével Ugodon (Ugodi Mészkö, Szárhegy), majd Tapolcafőn (Polányi Marga, Ugodi Mészkö), végül Bakonyjácán (Polányi Marga).

A nap második felében az iharkúti lelőhellyel és az ott található képződményekkel ismerkedhettünk meg, BOTFALVAI Gábor és a hazai dinoszaurusz kutatás megteremtőjének ŐSI Attilának vezetésével. A jelenlévő szedimentológus kollégák izgalmas szakmai beszélgetése, és a képződmény kézzelfoghatósága mindannyiunk számára közelebb hozta a méltán híres csontokat tartalmazó, azonban kizárólag földtani jellegei alapján sokunk számára kevésbé ismert rétegsort. A terepbejárás utolsó feltárása, a geológusok nagy meglepetésére, a Pangea (!) presszóban megtartott kávészünetet követően, Ajka és Úrkút között volt, ahol az Ajkai Formáció frissen, a rendezvény alkalmára elkészített feltárásában a késő-kréta széntelepes összletet és annak fedő képződményeit vizsgálhattuk meg. A széntelepes összletből ŐSI Attila és munkatársai több gerinces maradványt iszapoltak ki, ez a lelőhely a legfrissebb kutatási területük. A terepbejárás koronája az utolsó feltárásban, erről a területről előkerült első dinoszaurusz fog, aminek megtalálása külön szenzációnak számított!

A kétnapos rendezvényen összesen 27 fő vett részt. Szeretnénk köszönetet mondani BOTFALVAI Gábornak, aki ötletgazdája volt a rendezvénynek és NÉMETH Ritának a Bakonyjácói Forrás Vendégház vezetőjének, aki kiváló szállást és étkezést biztosított számunkra. Köszönjük minden előadó és résztvevő jelenlétét, valamint köszönetet mondunk ŐSI Attilának, aki messzemenően és önzetlenül támogatta a rendezvény létrejöttét. Kívánunk a megválasztott új elnökségnek szakmailag tartalmas, emberileg építő, lélekben felemelő munkát az elkövetkezendőkben!

KERCSMÁR Zsolt

Föld napja a Pál-völgyi-kőfejtőben

Április 22-én, vasárnap a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága családi Föld napja rendezvényt tartott a Pál-völgyi-kőfejtő udvarában. A rendezvényen több földtudományi szervezet sátra is megtalálható volt, közte a Társulaté is, együttműködve a Magyar Természettudományi Múzeum és a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat munkatársaival. Sátrunknál interaktív bemutatókkal és foglalkozásokkal vártuk az érdeklődőket, akik megismerhették az idei év „ősvány” program győzteseit, a fluoritot, a Balatonit és az alginitet. A jó időnek köszönhetően a rendezvényre rekordszámú látogató érkezett. A kisgyerekektől egészen az idős generációig hatalmas érdeklődéssel keresték fel a foglalkozásainkat, de sokan érdeklődtek a társulat munkája és rendezvényei iránt, illetve rengeteg ember folytatott velünk beszélgetést a bolygónk jövőjéről és védelméről. A nap végén sok pozitív gondolat fogalmazódott meg bennünk, örömmel nyugtázhattuk, hogy a rendezvényre kilátogatott érdeklődők is elkötelezett hívei a természettudományoknak, főként a földtudományoknak és a környezetünk védelmének. Szeretnénk köszönetet mondani BODOR Emesének, GASPARIK Mihálynak, LANGE Thomasnak, MIKÓCZI Tündének és VINCZE Péternek a helyszínen nyújtott munkájukért, illetve KRIVÁNNÉ HORVÁTH Ágnesnek és KÓTHAY Klárának az előkészítésben nyújtott segítségükért ezzel is hozzájárulva a rendezvény kimagasló sikeréhez. Örömmel tölt el, hogy olyan csapatban dolgozhatok, ahol a tagok bárhol, bármilyen körülmények között elkötelezettek és vidáman, saját szabadidejüket sem sajnálva egy magasabb cél érdekében tevékenykednek.

SIMON István, MFT IB tag

Személyi hírek

Fájdalommal tudatjuk, hogy elhunyt DR. SZILÁGYI Gábor (1943–2018) tagtársunk. Nyugodjék békében!

Könyvismertetés

GURKA Dezső (szerk.) 2017: A báró Podmaniczky család szerepe a 18–19. századi magyar kultúrában.
— Gondolat Kiadó, Budapest, 264 p.

GURKA Dezső már egy sor értékes könyvet megjelentetett a Gondolat Kiadó gondozásában, amelyek mind a 18. század végi és a 19. század eleji magyar–német kulturális kapcsolatokkal foglalkoznak. A művek közös sajátossága, hogy egy általános filozófiai és kultúrtörténeti háttér előtt különös részletességgel foglalkoznak a természettudományok, különösen a földtudományok terén létrejött kölcsönhatásokkal.

Ez a kötet a sok tekintetben kettős kultúrájú, evangélikus báró PODMANICZKY család közvetítő és hazai kultúraszervező szerepével foglalkozik néhány kimagasló családtag életútjának és munkásságának bemutatásával.

A könyv különösen részletesen foglalkozik PODMANICZKY Károly (1772–1834) különleges romantikus alakjával.

PODMANICZKY Károly a bányászati tudományokban, különösen a mineralógiában játszott kimagasló kultúraközvetítő szerepet. Ezzel a kérdéssel a kötetet szerkesztő GURKA Dezső és PAPP Gábor, a Természettudományi Múzeum Ásvány- és Kőzettárának vezetője foglalkozik részletesen.

GURKA Dezső leírja, hogy szászországi tanulmányútja alatt PODMANICZKY Károly a német szellemi élet vezető alakjaival került személyes kapcsolatba. Ezek között volt GOETHE, és SCHILLER, a filozófusok közül HEGEL és SCHELLING, akitől magánórákat is vett, valamint a zeneszerző WEBER. Haláláig levelezett WERNER professzorral, akitől Freibergben tanult, és akit — saját szavai szerint — ugyanúgy gyászolt, mint saját felesége, Julie halálát. WERNERnek a PODMANICZKY házasságában is szerepe volt, ő mutatta be PODMANICZKY Károlyt freiberger professzortársának, CHARPENTIERnek, akinek a lányát, Julie von CHARPENTIERt később feleségül vette.

PAPP Gábor tanulmánya PODMANICZKY Károly bányászati és ásványgyűjtői munkásságát részletezi. A selmecebányai Bányászati Akadémiát végezte el, majd 1798–1812 között különböző bányahivatalokban szolgált. Erre az időre esik hosszabb (1802–1804) szászországi tanulmányútja is. Hazajövele után először a Bánságba került, majd Nagyszebenben lett kincstári tanácsos. Az állami szolgálatból való visszavonulása után német feleségével a családi birtokon, Aszódon telepedtek le. Házuk a magyarországi német nyelvű, de magyar érzelmű kulturális élet egyik központja lett. Felkérték az evangélikus egyház dunántúli főfelügyelői tisztségére, amit haláláig töltött be. Gazdag ásványgyűjteményt hozott létre, amely halála után a Nemzeti Múzeum tulajdonába került. Ennek katalógusa ma is megvan, de az anyag 1956-ban a tűz áldozata lett.

A könyv beszámol arról is, hogy Aszódon a kastély, annak parkja, a családi sírok, valamint a család által támogatott evangélikus egyház ma is őrzi a család emlékét. Az egyház adott otthont 2015-ben a könyv alapjául szolgáló tudományos szimpóziumnak is.

VICZIÁN István